

CHORALIS CONSTANTINUS 500

A HABSBURG CSÁSZÁRI UDVAR ÉNEKES SZERTARTÁSAI A 15-16. SZÁZADI GYAKORLAT ALAPJÁN
VOCAL LITURGICAL MUSIC IN THE HABSBURG IMPERIAL COURT ACCORDING TO 15TH AND 16TH-CENTURY PRACTICES

Heinrich Isaac (c.1450-1517)

Születésének pontos idejét és helyét nem tudjuk. Feltehetően 1450 körül született Németalföldön, ahogy ezt az életének korai szakaszára vonatkozó itáliai forrásokból következtetni lehet, amelyekben „Arrigho de Ugho da Fiandra” említik.

Életéről elsőként 1484-ből van adatunk. Ekkor Lorenzo „il Magnifico” de Medici szolgálatában állt Firenzében. Itt a család által patronált három templom énekese és komponistája volt, valamint Lorenzo gyermekeinek zenei nevelését is ellátta. Gyakran komponált világi műveket is az udvar költőinek, vagy a család tagjainak verseire is. Giovanni Medici később X. Leó pápáként felkarolta és jelentős feladattal látta el idősebb tanítómesterét.

Isaac 10 évet töltött Firenzében, majd 1494-ben Lorenzo halála után két évvel távozott a városból, de nem örökre. A korai firenzei évek alatt megházasodott, és Lorenzo segítségével házat vásárolt a városban, közel a Medici palotához. Isaac távozása után felesége Firenzében maradt, így a komponista – amikor csak tehetett – hazalátogatott. Egy helyi intézménnyel kötött szerződése fennmaradt, miszerint ők gondoskodnak Isaac feleségének ellátásáról, ételt és bort szállítottak a házhoz évenkénti díjazás fejében.

Legközelebbi adatunk szerint 1496. novemberében csatlakozik I. Miksa császárhoz, aki ekkor Pisában állomásozik. A Habsburg udvar eddig kívül esett a németalföldi zeneszerzők „hatósugarán”, Isaac az első, aki a császár szolgálatában magas szintre juttatja, felvirágoztatja az udvar zenei életét.

1497. áprilisában már szerepel a neve a bécsi udvar fizetési jegyzékén, mint „udvari komponista”. A kedvező feltételek hatására feleségét is Bécsbe hozatja.

Az új pozíció megváltoztatja saját műveinek repertoárját. Németalföldön és Itáliában töltött idejéből elsősorban francia és olasz nyelvű világi darabjai maradtak fenn, ettől az időtől, pedig latin nyelvű motettái, liturgikus és ünnepi alkalmakra készített művei kerülnek előtérbe. Természetesen, a kor hagyománya szerint, felhasznál világi dallamokat is ezekhez az új művekhez. Az ausztriai és német területeken divatos „Lied” világi műfaját a francia chansonok művészi színvonalára emeli, és gyakran egyházi művekben is feldolgoz egy-egy ismert dallamot.

Másik jelentős újítása a különösen német területeken elterjedt „alternatim” gyakorlat továbbfejlesztése. Ez a gyakorlat az *ordinarium missae* tételeire volt jellemző, ami azt jelentette, hogy váltakozó módon, egy- és többszólamú részek felváltva követték egymást az egyes énekelt részekben belül. A XV-XVI. században az orgona és ének váltakozásáról is tudunk. Isaac ezt a gyakorlatot továbbfejlesztette, és kiterjeszti a *proprium missae* tételeire is, kettős értelemben: egyrészt a fent leírtak szerinti váltakozás figyelembevételével, másrészt a *proprium missae* egyes tételeinek feldolgozását tekintve; vagyis az *introitus*, *alleluia/sequentia*, *communio* többszólamú, a köztes változó részek *graduale* és *offertorium* egyszólamú gregorián. Isaac pozíciója szerint műveit bécsi használatra komponálta, de gyakorta küldött darabokat Firenzébe, vagy más európai városokba, udvarokba. Bécs és Firenze mellett életének fontos helyszínei voltak még Torgau, Ferrara és Konstanz, ahol időről-időre megfordult.

Röviddel I. Miksával való találkozása után Bölcs Frigyes szász fejedelem udvari Kapellájának névsorában olvashatjuk Isaac nevét Torgauban, ahol ezután többször felbukkan. Még 1498 előtt felkerül a Habsburgok számadó könyvébe, és 1499-ben megfordul Firenzében is. Az 1505 körül keletkezett többszólamú mise anyagot tartalmazó kéziratban nagyrészt a torgauai Bölcs Frigyes számára komponált művek vannak. Ezeket később jelentősen átdolgozza és a bécsi gyakorlatba már ezek a felújított művek kerülnek, amikből Isaac halála után közel 50 évvel létrejön a *Choralis Constantinus* nyomtatványa.

Ferrarai látogatását egy 1502. szeptemberéből származó levél örökíti meg, melyet I. Ercole herceg egyik ügynöke küld urának: „*Felhívom Fenséged figyelmet, hogy Isaac énekes Ferrarában járt, és a „La-mi-la-sol-la-si-la-mi”, témára motettát szerzett, amely nagyon jó, s amellyel két nap alatt elkészült. Ebből mindazonáltal még nem lehet többre, csupán arra következtetni, hogy nagyon gyorsan dolgozik; azonkívül azonban úgy komponál, hogy munkája tetszik az embereknek. Úgy találom, hogy alkalmasabb lenne Fenséged szolgálatára, mint Josquin, mert szívélyesebb modorú és több újat ír. Igaz ugyan, hogy Josquin jobban komponál, de a saját feje és ízlése után megy, nem pedig az emberek kívánságát követi.*” A levél ellenére a herceg Josquin-t hívja meg udvarába komponistának.

Sokkal fontosabb Isaac kapcsolata a német Konstanz városával. Valamivel 1505. előtt Martin Vogelmayer volt a város orgonistája, akinek kézírásával van lejegyezve Isaac *Sub tuum praesidium* kezdetű motettája a St. Gall - MS 530 jelzetű kéziratban. Egy másik kódex (St. Gall - MS463/464) őrzi az ugyancsak Konstanzban

keletkezett hatszólamú *Virgo prudentissima* motettáját. 1507-ben birodalmi gyűlést tartanak a városban, ahol Niccolò Machiavelli ünnepségén a komponista és felesége is részt vesznek. I. Miksának és a császári Kapellának ekkor Konstanz a székhelye. A katedrális püspöke, *Hugo von Hobenlandenber*g itt hallja Isaac liturgikus műveit, és valószínűleg ő veti fel a zeneszerzőnek a későbbi *Choralis Constantinus* ötletét.

Isaac életének utolsó szakaszában Ausztria liturgikus és világi zenéjének megújításán, jobbátételén fáradozik. Firenzében a Mediciek újra megerősödnek. Lorenzo halála után, Savonarola fellépésének hatására hatalmi helyzetük meggyengült, de ekkorra visszanyerik befolyásukat. Ebben nagy szerep jut Lorenzo fiának – akit Isaac még ifjúkorában tanított – Giovanni de Medicinek pápává választása, aki X. Leó néven uralkodott Rómában. A pápa 1514. május 13-án, közvetett módon levelet küld ifjúkori mesterének. Az üzenetet a Sixtus-kápolna Priorjára Nicolo da Pittis-re bízza. A pápa Isaac részére nyugdíjat biztosít 22 évvel azelőtti szolgálataiért, és arra kéri, hogy a Medici család ügyeinek intézésében, befolyásuk visszaállításában segítse Firenzében. Isaac a levél kapcsán felkeresi I. Miksát, és a pápa kérésére hivatkozva a császár szolgálatából való felmentését kéri. A császár elismerve és megköszönve eddigi szolgálatait, tekintélyes életjáradékban részesíti és elbocsátja. Isaac ezután visszatér Firenzébe és nem hivatalosan a Medici családot szolgálja, ügyeinek intézését felügyeli. Itt halt meg 1517. március 26-án.

Choralis Constantinus

A zenetörténet egyik legnagyobb vállalkozása.

1550-ben és 1555-ben Hieronymus Formschneider nürnbergi kiadónak köszönhetően jelent meg három kötet terjedelemben a teljes egyházi évet felölelő mise-proprium anyagokat tartalmazó kiadvány.

Az első kötet a vasárnapok szertartásához kapcsolódó tételeket közli. A második kötetben a nagyobb egyházi ünnepek (húsvét, pünkösd, mennybemenetel stb.) liturgikus tételei találhatóak, míg a harmadik kötetben a szentek ünnepeihez kapcsolódóan közöl műveket, kiegészítve néhány egyedi ünnep anyagával (akadnak duplikált alkalmak a második kötetrel összevetve, némileg eltérő liturgikus tételekkel), illetve néhány alternatív gyakorlat szerint megkomponált mise-ordinárium ciklus is helyet kapott az utolsó kötetben.

Próbáljuk áttekinteni ennek a hatalmas zenei kincsnek a keletkezésétől a nyomtatott megjelenéséig terjedő közel 50 évig tartó kalandos történetét!

A történet 1507-ig nyúlik vissza, amikor Heinrich Isaac a császári Kapella zeneszerzőjeként I. Miksa kíséretében Konstanz városában tartózkodik. Ekkor figyel fel rá a katedrális püspöke, és kéri fel egy teljes egyházi évet felölelő liturgikus énekanyag megkomponálására, a konstanzi katedrális számára. Isaac 1508. április 14-én megbízást kap a katedrális káptalanjától a fontosabb ünnepek (*etlich officia in summis festiuitatibus*) „Formuláinak” (*Formularies=alapelvek*) elkészítésére. A következő feljegyzés szerint 1508. május 18-án néhány elkészített „Formula” átdolgozására kéri. Végül a megbízástól számított 19 hónappal később, 1509. november 29-én a káptalan elfogadja a teljes mise-proprium anyag „Formuláit” (*1509 Exparte Cancionales per ysaac transmiss*). „Formulák” alatt valószínűleg azt a tervet kell érteni, amiben Isaac rögzíti a megzenésítendő részek liturgikus szövegét és gregorián dallam-anyagát. Ezt a tervet Isaac hátralevő életében folyamatosan valósítja meg, a „Formulák” szerint sorra komponálja meg azok többszólamú részeit. Minden bizonnyal a katedrálisban e szerint az összeállítás szerint végezték a szertartásokat 1526-ig, amikor a protestánsok támadásai elől a káptalan menekülni kényszerült Konstanzból.

Isaac konstanzi kéziratái és azok másolatai – ezekben a nehéz időkben – egy augsburgi könyvkereskedő, Georg Willer tulajdonába kerültek, aki ezeket továbbadta *Hans Ott* részére, Nürnbergbe. Hans Ott felismerve a „Formulák” jelentőségét, felkéri zeneszerző barátját *Ludwig Senfl* személyében, hogy szerkessze meg a teljes anyagot a rendelkezésre álló kéziratok és másolatok segítségével, illetve a hiányzó részeket az „Formulák” alapján egészítse ki. Senfl a feladatot kiváló ötletnek és lehetőségnek találta. A nagyszerű komponista Isaac tanítványa volt, ahogy az önéletrajzi motettájából (*Lust hab ich g'habt zur Musica*) kiderül.

Mesterét 1515-ben közvetlenül követte a Habsburg udvar zeneszerzői állásában, amit Isaac halálának idején is betöltött. Művészi céljának tartotta Isaac tervét a császári udvar Kapellájában megvalósítani, de ebben megakadályozták. 1519-ben I. Miksa halálakor az Kapellát feloszlatták, Senfl-t elbocsátották. A zeneszerző hűsége korábbi mesteréhez töretlen maradt. 1520-ban ennek ékes bizonyítékát adja a *Liber Selectarum Cantionum* c. motettás kötet megjelentetésével, melyben Isaac műveiből is többet közread.

Senfl-t új pozíciója Münchenbe, a bajor hercegi udvarba szólítja. Itt 1523-ban kapja azt a feladatot, hogy szervezzen udvari Kapellát. (Ebbe a kórusba nyer néhány évtized múlva Orlando di Lasso is felvételt mint énekes, majd az ő irányítása alatt éri el a müncheni Kapella a fénykorát.) Senfl, nem sokkal Münchenbe való megérkezése után hozzákezd Isaac műveinek másolásába. Nem véletlen, hogy a legfontosabb 4 kéziratban Isaac műveket tartalmazó forrás itt található (MSS 35-38). 1531-et írunk, amikor Hans Ott felkeresi Senfl-t tervével, aki ezután hosszú ideig dolgozik mestere hagyatékán. Hat évvel később, Ott egy másik kiadványának

(*Novum et insigne opus musicum*, 1537.) előszavában beharangozza a készülő tervet: „*Isaaci pauca habere potui, sed facile id pensabimus proxima editione, qua Choralem cantum constantiensem, ut vocant vulgabimus*”. Anyagi nehézségek miatt a kötet nem tud megjelenni. Időközben Senfl 1542-1543 körül meghal, majd nemsokkal utána 1546-ban Hans Ott is. Senfl 1537-ben elkészült Isaac terveinek megszerkesztésével, a hiányzó részek kiegészítésével, összeállt a nagy mű, legalábbis erre utal, hogy halála utánról nincsenek mástól bejegyzések a kéziratban. A kiadvány Hieronymous Formschneiderhez kerül, aki 1550-ben adja ki a *Choralis Constantinus I.* kötetét, majd 1555-ben a II. és III. kötetet.

Több mint három évszázadnak kellett eltelnie, hogy modern átírásban is napvilágot lásson ez a sorozat. Az első két kötet modern kiadása kritikai jegyzetekkel 1898-ban és 1909-ben jelent meg Guido Adler és Anton Webern közreadásában. A korábbi erőfeszítések az 1950-es évek után felerősödtek a tekintetben, hogy alapos vizsgálat alá kerüljenek a „Formulák” egyes részei és a teljes kompozíciós sorozat. Régi Graduálék és Missálék, számos kézirat és nyomtatvány átvizsgálása történt meg a szóba jöhető egyházmegyék területén, ahol ezek a művek liturgikus használatba kerülhettek.

A konstanzi püspökséghez tartozó nyomtatott Graduale nem került elő ebből az időből, csak kézírásos Missale. Ez alapján egyértelmű, hogy a *Choralis Constantinus* terve az ő felkérésükre készült. A második kötetben található három szent anyaga (St. Conrad, St. Pelagius és St. Geberhard) teszi egyértelművé, hogy Isaac ezt az összeállítást Konstanz számára írta. Ezek a szentek csak a helyi liturgiában szerepelnek. A második kötet „Formuláit” összevetve a Missaléval kiderül, hogy ez a kötet teljes egészében Konstanz számára készült. Azonban más a helyzet az első és harmadik kötettel. Ezek összevetése a konstanzi Missaléval mutatnak kisebb eltéréseket, sőt esetenként a „Formulák” nincsenek semmilyen összefüggésben a misekönyvvel. Ennek a két kötetnek a legfőbb forrásai a Senfl és társai által másolt müncheni kéziratok (MSS 35-38). Ezek több liturgikus könyvvel való összehasonlítása alapján a passauai nyomtatott Graduale, az 1511-ben Bécsben megjelent Graduale Pataviense vehető mintának a „Formulákat” illetően. E szerint a Graduale szerint végezték a bécsi császári Kapella liturgikus gyakorlatát.

Az első kötetben kapnak helyet az alábbi mise-proprium anyagok: (a) Szentháromság vasárnapja, (b) 23 pünkösd utáni vasárnap, (c) Adventi időszak vasárnapjai, (d) Vízkereszti időszak vasárnapjai, (e) Nagyböjti időszak vasárnapjai, a (f) Húsvéti időszak vasárnapjai és a (g) Mennybemenetel utáni vasárnap. A harmadik kötetben Senfl közreadásában a következő ünnepek tételei találhatóak: (a) Szentek közös részei, (b) 5 Tractus, (c) 17 „Formula” egyes szentek ünnepéhez és szentek közös részeihez kapcsolódva, amelyek közül 7 duplikált ünnep a második kötettel, valamint (d) 5 mise-ordinárium ciklus.

Senfl szándéka egyértelműen az volt, hogy Isaac által Konstanz felkérésére elkezdett zenei anyagot a „Formulák” alapján kiegészítse az egész egyházi évre, amihez még alternatív ordinárium sorozatot is illesztett, ami egy templomi kórus számára teljessé teszi a három kötetet. Az odaadó tanítvány megszerkesztette mestere teljes liturgikus zenei törekvéseit magába foglaló gyűjteményét. Egy dolog nem sikerült maradéktalanul, mégpedig az, hogy egy egyházmegye rítusa szerint álljon össze a teljes három kötet. Erre utal a sorozat második és harmadik részében található duplikált ünnepek sora (ami a teljes művet tekintve igencsak elenyésző). Ilyen módon kétféle gyakorlat szerint, a konstanzi és a passauai/bécsi rítus szerint áll össze a teljes sorozat.

Ezek szerint a *Choralis Constantinus* cím kissé félrevezető, hiszen az első és harmadik kötet csak a császári Kapella gyakorlata szerinti anyaggal készült el. Senfl megpróbálta megőrizni eredeti egységében az egyes ünnepek tételeit, az egyes tételek különálló részeit, ezért nem javított bele mesterének Konstanz számára összeállított második kötetének anyagába, így maradhatott meg ez a rítusok szerinti kettősség.

Több szempontból is nagy jelentőségű a *Choralis Constantinus* megjelenése. A kötetben rögzített előadói gyakorlatnak középkori gyökerei vannak. Az első többszólamú művek – melyek liturgikus használatra, ezen elv szerint készültek – a XII- XIII. századból maradtak fent. Legfontosabb forrásuk a francia *Notre Dame-i iskola* két alakjának *Leoninus*nak és *Perotinus*nak műveit is tartalmazó *Magnus liber organi* nevet viselő kottás kézirat. Isaac korából tudunk több zeneszerzőről is, akik ezt a gyakorlatot egy-egy proprium sorozat erejéig alkalmazták, ám sem kortársainak, sem a későbbi utódoknak nem sikerült ezt a teljes egyházi év alkalmaira kiterjesztenie. Ismerünk nagynevű komponistákat, akik kísérletet tettek erre vonatkozóan, de vagy nem lett teljesen kidolgozott művük, vagy nem is maradt belőle fenn kézzelfogható adat, csak írásos források utalnak erre. Ilyen például *William Byrd: Gradualia* sorozata, vagy *Giovanni Pierluigi da Palestrina: Gradualia* terve.

A XVI. század közepén, a német kottakiadásban ritkaság volt, hogy külön kiadványt jelentessenek meg egy szerző műveiből, főleg hogyha az illető nem német születésű. Heinrich Isaac volt az első, aki ilyen megtiszteltetésben részesült.

Ez a mű az utókorra hagyományozza a korabeli német egyházzenei gyakorlatot, I. Miksa császár és más jeles fejedelmek udvarainak énekes hagyományát.

Ez az első olyan jellegű kiadvány, amelyet a későbbi összkiadások (*Opera omnia*) előfutárának tekinthetünk. Liturgikus szempontból pedig, a megjelenés után az első rész, a vasárnapok anyagát tartalmazó kötet alapján folytak a vasárnapi szentmisék a Habsburg udvarban, és ez a gyakorlat elterjedt egész Ausztriában, Németországban és a svájci egyházban, aminek rövid időn belül a reformáció terjedése szabott gátat.

Szent Prothus és Jácint vértanúk

I. Valerianus császár uralkodása idején (Kr.u. 257-259) tartó keresztényüldözés következtében szenvedtek vértanúhalált. Mindkét szent neve sokféle formában fordul elő: Protatius, Proteus, Prothus, Prote, Proto (angol nyelvterületen St. Pratt); Hyacinth, Hyacinthus, Hyacinthe, Jacinto, Giacinto.

Az kora keresztény időkből származó Depositio Martyrum (354) már említi nevüket, és emléknepjük időpontját szeptember 11-ére teszi. Sírjukat egy 1845-ben végzett régészeti feltárás nyomány találták meg a rómaiak idejében épült és általuk használt út, a Via Salaria mentén található Basilia temető egyik föld alatti sírboltjában, amit később Szt. Hermész katakombának neveztek el. Jácint sírja érintetlen volt, Prothus sírjának pedig csak egy kis töredéke került elő. Az itt talált egyik kőtáblán ez a felirat olvasható:

D P III IDUS SEPTEBR

YACINTHUS

MARTYR

Ennek közelében talált másik kőtábla csak töredékesen maradt meg, ezen pedig ez a felirat látható:

. . . S E P U L C R U M P R O T I M (artyris) . . .

I. Damasus pápa (366-384) tisztelete jeleként sírverset írt a két szenthez. Ebben őket testvérek nevezi. IV. Leó pápa (847-855) idejében a legtöbb korai keresztény szent sírját felnyitották, és ereklyéket vettek ki belőlük, amiket a templomokban helyeztek el. Ez az időszak érintett Prothus sírját. Az ő ereklyéit a hét római domb középső tagján, a Palatinus dombon álló San Salvatore templóban helyezték el. Ebben az időben nem találták meg Jácint sírját, ezért maradhatott érintetlenül. Az 1845-ös feltárás után 1849-ben, ereklyéit a Római Kúria egyik missziós rendjének (Congregatio pro Gentium Evangelisatione *vagy másik néven* Sacra Congregatio de Propaganda Fide) kápolnájában helyezték el.

A hagyomány szerint tehát testvérek voltak. Szent Eugénia szolgálatában álltak, és vele együtt keresztelkedtek meg Heliopolsban (mai néven Masalla, Kairó egyik ősi külvárosa). Életüket a szent írások tanulmányozásának szentelték, és remeteként éltek, majd elkísérték Eugéniát Egyiptomból Rómába. Itt Gallienus császár (260-268), aki meg akarta akadályozni a keresztény hit terjesztését, elfogatta őket és hittagadásra kényszerített őket korbácsolással. Ők kitartottak kereszténységük mellett, miután szeptember 11-én lefejeztette őket.

S. PROTHI & IACINTI, MARTYRIBUS

Szt. Mihály Templom (2009. szeptember 11., 19.00)

St. Michael's Church (11. September, 2009. at 7.00 PM)

Hymnus – Heinrich Finck: Sanctorum meritis

Tomás Luis de Victoria: Asperges me

Intritus – Heinrich Isaac: Iudicant sancti (Choralis Constantinus III.)

Kyrie – Ludwig Senfl: Missa super Per signum Crucis

Gloria – Ludwig Senfl: Missa super Per signum Crucis

Graduale – Vindica, Dómine (Graduale Pataviense)

Alleluia – Exsultent iusti (Graduale Pataviense)

Credo – Ludwig Senfl: Missa super Per signum Crucis

Offertorium – Gloriabúntur (Graduale Pataviense)

Sanctus – Ludwig Senfl: Missa super Per signum Crucis

Francisco Guerrero: Pater noster

Agnus Dei – Ludwig Senfl: Missa super Per signum Crucis

Communio – Heinrich Isaac: Anima nostra (Choralis Constantinus III.)

Benedicamus Domino

Motetta – Heinrich Finck: Hic nempe (*hymnus*)

Hymnus – Heinrich Finck

Sanctorum meritis inclita gaudia
pangamus, socii gesta que fortia
Nam gliscit animus promere cantibus
Victorum genus optimum.

Ad aspersionem aquæ benedictæ

Tomás Luis de Victoria:

Asperges me hysopo et mundabor lavâbis
me et super nivem dealabor.

Ps. Mîserére mei Deus secundum
misericórdiam tuam iuxta multitudínem
miseratiónum tuárum dele iniquitâtes
meas.

Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto
sicut erat in princípío et nunc et semper
et in sæcula sæculórum. Amen.

V) Osténde nobis, Dómine,
misericórdiam tuam.

R) Et salutáre tuum da nobis.

V) Dómine exáudi oratiómem meam.

R) Et clamor meus ad te véniat.

V) Dóminus vobíscum.

R) Et cum Spirítui tuo.

Orémus! Exáudi nos, Dómine sancte,
Pater omnípotens, ætérne Deus: et
mítttere dignéris sanctum Angelum tuum
de cælis; qui custódiat, fóveat, próteget,
vísitet, atque deféndat omnes habitântes
in hoc habitáculo. Per Christum
Dóminum nostrum. R) Amen.

Introitus – Heinrich Isaac:

Choralis Constantinus III.

Iudicant sancti gentes et dominántur
pópulis et regnábít Dóminus Deus
illórum in perpétuum.

Ps. Exsultáte iusti in Dómino rectos
deceat collaudátió.

Glória Patri et Fílio et Spirítui Sancto
sicut erat in princípío et nunc et semper
et in sæcula sæculórum. Amen.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Christe, eléison.

Christe, eléison.

Christe, eléison.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Kýrie, eléison.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Glória in excelsis Deo et in terra pax
homínibus bonæ voluntátis. Laudámus
te, benedícimus te, adorámus te,

Hymnus – Heinrich Finck

Szentes érdemeit, és hősi tetteit,
s vidám ünnepeit zengjük most, társaim,
lelkünk gerjedezik, hogy kezdje
himmuszát,
bátor győztesek énekét.

Ad aspersionem aquæ benedictæ

Tomás Luis de Victoria:

Hints meg izsóppal és megtisztulok,
moss meg és a hónál fehérebb leszek!

Ps. Könyörülj rajtam, Istenem, hiszen
irgalmas és jóságos vagy, mérhetetlen
irgalmadban törörl el gonoszságomat!
Dicsőség az Atyának és Fiúnak és
Szentlélek Istennek. Miképpen kezdetben
vala, most és mindenkor és mindörökkön
örökké. Ámen.

Mutasd meg, Uram, nekünk
irgalmasságodat.

És szabadításodat add meg nekünk.

Uram, hallgasd meg könyörgésemet.

És kiáltásom jusson eléd.

Az Úr legyen veletek.

És a te lelkeddel.

Könyörögjünk. Hallgass meg minket,
szentséges Urunk, mindenható Atyánk,
örök Isten, és küldd el kegyesen az égből
szent angyalodat, ki őrizze, ápolja,
oltalmazza, látogassa és védelmezze e
háznak minden lakóját. A mi Urunk
Krisztus által. Ámen.

Introitus – Heinrich Isaac:

Choralis Constantinus III.

Nemzetek fölött ítékeznek majd és
népeken uralkodnak; s az Úr lesz a
királyuk mindörökké

Ps. Az igazak pedig vígan lakozzanak és
ujjongjanak az Isten előtt,
gyönyörködjenek örömmel.

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és
Szentlélek Istennek. Miképpen kezdetben
vala, most és mindenkor és mindörökkön
örökké. Ámen.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Krisztus, kegyelmezz!

Krisztus, kegyelmezz!

Krisztus, kegyelmezz!

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Uram, irgalmazz!

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön
békesség a jóakarató embereknek.
Dicsőítünk téged, áldunk téged, imádunk

Hymnus – Heinrich Finck

The merits of the Saints, the toils they
bravely bore,
The love that never faints, their glory
evermore, —
For these the Church today pours forth
her joyous lay;
What victors wear so rich a bay?

Ad aspersionem aquæ benedictæ

Tomás Luis de Victoria:

Thou shalt sprinkle me, Lord, with
hyssop and I shall be cleansed; thou shalt
wash me, and I shall be made whiter than
snow. Have mercy on me, O. God,
according to thy great mercy.

Glory be to the Father and to the Son
and to the Holy Spirit. As it was in the
beginning, is now, and ever shall be,
world without end. Amen.

Show us, Lord, Your mercy.

And grant us Your salvation.

O Lord, hear my prayer.

And let my cry come unto You.

May the Lord be with you.

And with your spirit

Let us pray. Hear us Lord, holy Father,
almighty and eternal God; and graciously
send Your Holy Angel from heaven to
watch over, to cherish, to protect, to
abide with, and to defend all who dwell
in this house. Through Christ our Lord.
Amen.

Introitus – Heinrich Isaac:

Choralis Constantinus III.

They shall judge nations, and rule over
people, and their Lord shall reign for
ever.

Ps. Rejoice in the Lord, O ye righteous:
for it becometh well the just to be
thankful.

Glory be to the Father, and to the Son,
and to the Holy Ghost. As it was in the
beginning, is now, and ever shall be,
world without end. Amen.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Lord, have mercy.

Lord, have mercy.

Lord, have mercy.

Christ, have mercy.

Christ, have mercy.

Christ, have mercy.

Lord, have mercy.

Lord, have mercy.

Lord, have mercy.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Glory to God in the highest. And on earth
peace to people of good will. We praise
You. We bless You. We worship You.

glorificámus te, gratias ágimus tibi propter magnam glóriam tuam, Dómine Deus, Rex cælestis Deus Pater omnipotens, Dómine Fili unigénite, Iesu Christe, Dómine Deus, Agnus Dei, Fílius Patris, qui tollis peccáta mundi, miserére nobis; qui tollis peccáta mundi, súscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris, miserére nobis. Quóniam tu solus Sanctus, tu solus Dóminus, tu solus Altíssimus, Iesu Christe, cum Sancto Spírítu: in glória Dei Patris. Amen.

Graduale – Graduale Pataviense

Vindica, Dómine, ságuinem sanctórum tuórum, qui effúsus est. V) Posuérunt mortália servórum tuórum escas volatílibus cæli: carnes sanctórum tuórum béstiis terræ.

Alleluia – Graduale Pataviense

V) Exsúltent iusti in conspéctu Dei delecténtur in lætítia.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factórem cæli et terræ, visibílium ómnium et invisibílium. Et in unum Dóminum Iesum Christum, Fílium Dei unigénitum, et ex Patre natum ante ómnia sæcula. Deum de Deo, lumen de lúmíne, Deum verum de Deo vero, génitum, non factum, consubstantiálem Patri: per quem ómnia facta sunt. Qui propter nos hómines et propter nostram salútem descendit de cælis. Et incarnátus est de Spírítu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est. Crucífixus étiam pro nobis sub Póntio Piláto; passus et sepúltus est, et resurréxit tértia die, secúndum Scriptúras, et ascéndit in cælum, sedet ad dexteram Patris. Et íterum ventúrus est cum glória, iudicáre vivos et mórtuos, cuius regni non erit finis. Et in Spírítum Sanctum, Dóminum et vivificántem: qui ex Patre Filíoque procedít. Qui cum Patre et Filío simul adorátur et conglorificátur: qui locútus est per prophétas. Et unam, sanctam, cathólicam et apostólicam Ecclésiám. Confíteor unum baptísma in remissionem peccatórum. Et expécto resurrectionem mortuórum et vitam ventúri sæculi. Amen.

Offertorium – Graduale Pataviense

Gloriabúntur in te omnes qui díligunt nomen tuum, quóniam tu, Dómine, benedíces iustis: Dómine, ut scuto bonæ voluntátis tuæ coronásti eos.

téged, magasztalunk téged, hálát adunk neked nagy dicsőségedért, Urunk és Istenünk, mennyei Király, mindenható Atyaisten. Urunk, Jézus Krisztus, egyszülött Fiú, Urunk és Istenünk, Isten Báránya, az Atyának Fia, te elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk; te elveszed a világ bűneit, hallgasd meg könyörgésünket. Te az Atya jobbán ülsz, irgalmazz nekünk. Mert egyedül te vagy a Szent, te vagy az Úr, te vagy az egyetlen Fölség, Jézus Krisztus, a Szentlélekkel együtt, az Atyaisten dicsőségében. Ámen.

Graduale – Graduale Pataviense

V) A te szolgálódnak holttestét az ég madarainak adták eddelül, és szentjeid húsát a földi vadaknak.

Alleluia – Graduale Pataviense

V) Az igazak pedig vígan lakozzanak és ujjongjanak az Isten előtt, gyönyörködjenek örömmel.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak Teremtőjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született az idő kezdete előtt. Isten az Istenből, Világosság a Világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istenből, született, de nem teremtmény, az Atyával egylényegű; és minden általa lett. Értünk, emberekért, a mi üdvösségünkért leszállott a mennyből. Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Máriától, és emberré lett. Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették, kínhalált szenvedett és eltemették. Harmadnapra feltámadott az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atyának jobbán, de újra eljön dicsőségben, ítélni élőket és holtakat, és országának nem lesz vége. Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és életünkben, aki az Atyától és a Fiútól származik; akit éppúgy imádunk és dicsőítünk, mint az Atyát és a Fiút. Ő szólt a próféták szavával. Hiszek az egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyházban, vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára, várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen.

Offertorium – Graduale Pataviense

Dicskedjenek mindazok benned, kik szeretik nevedet, mert te, Uram, az igazat megáldod és pajzsként borítod reánk, Uram, jóakarodat.

We glorify You. Lord God, heavenly King, God the Father almighty. Lord Jesus Christ, the Only-begotten Son. Lord God, Lamb of God, Son of the Father. You who take away the sins of the world, have mercy on us. You who take away the sins of the world, receive our prayer. You who sit at the right hand of the Father, have mercy on us. For You alone are holy. You alone are Lord. You alone are the Most High, Jesus Christ, with the Holy Spirit, in the Glory of God the Father. Amen.

Graduale – Graduale Pataviense

V) They have given the dead bodies of thy servants to be meat for the fowls of the air: the flesh of thy saints for the beasts of the earth.

Alleluia – Graduale Pataviense

V) Let the just feast, and rejoice before God: and be delighted with gladness.

Ludvig Senfl:

Missa super Per signum Crucis

I believe in one God, The Father Almighty, Maker of heaven and earth, and of all things visible and invisible. And in one Lord, Jesus Christ, the Only-begotten Son of God. Born of the Father before all ages. God of God, Light of Light, true God of true God. Begotten, not made, of one substance with the Father. By whom all things were made. Who for us men and for our salvation came down from heaven. And became incarnate by the Holy Spirit of the Virgin Mary: AND WAS MADE MAN. He was also crucified for us, suffered under Pontius Pilate, and was buried. And on the third day He rose again according to the Scriptures. He ascended into heaven and sits at the right hand of the Father. He will come again in glory to judge the living and the dead and His kingdom will have no end. And in the Holy Spirit, the Lord and Giver of life, Who proceeds from the Father and the Son. Who together with the Father and the Son is adored and glorified, and who spoke through the prophets. And one holy, Catholic and Apostolic Church. I confess one baptism for the forgiveness of sins and I await the resurrection of the dead and the life of the world to come. Amen.

Offertorium – Graduale Pataviense

Thou defendest them; they that love thy Name shall be joyful in thee; For thou, Lord, wilt give thy blessing unto the righteous: and with thy favourable kindness wilt thou defend him as with a shield.

Ludwig Senfl:
Missa super Per signum Crucis
Sanctus, sanctus Dóminus Deus
Sábaoth.
Pleni sunt caeli et terra glória tua.
Hosánna in excélsis.
Benedíctus qui venit in nómine
Dómini.
Hosánna in excélsis.

Francisco Guerrero:
Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur
nomen tuum; Adveniat regnum tuum.
Fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra.
Panem nostrum quotidianum da nobis
hodie, Et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. Et ne nos inducas in tentationem;
sed libera nos a malo. Amen.

Ludwig Senfl:
Missa super Per signum Crucis
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi:
miserére nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi:
miserére nobis.
Agnus Dei, qui tollis peccáta mundi:
dona nobis pacem.

Communio – Heinrich Isaac:
Choralis Constantinus III.
Anima nostra sicut passer erépta est de
laqueo venántium.

Benedicámus Dómino
Deo grátias

Motetta – Heinrich Finck
Hic nempe mundi gaudia,
Et blandimenta noxia
Caducarite deputans
Pervenit ad caelestia.

Ludwig Senfl:
Missa super Per signum Crucis
Szent vagy, szent vagy, szent vagy,
mindenség Ura, Istene.
Dicsőséged betölti a mennyet és a földet.
Hozsanna a magasságban.
Áldott, aki jön az Úr nevében.
Hozsanna a magasságban.

Francisco Guerrero:
Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy,
szenteltesd meg a te neved, jöjjön el a
te országod, legyen meg a te akaratod,
amint a mennyekben úgy a földön is.
Mindennapi kenyerünket add meg
nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk az
ellenünk vétkezőknek, és ne vígy minket
a kísértésbe, de szabadíts meg a
gonosztól. Amen.

Ludwig Senfl:
Missa super Per signum Crucis
Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit:
irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit:
irgalmazz nekünk.
Isten Báránya, te elveszed a világ bűneit:
adj nekünk békét.

Communio – Heinrich Isaac:
Choralis Constantinus III.
Megszabadultunk, mint a madár, a
vadászok töréből.

Mondjunk áldást az Úrnak
Istennek legyen hála

Motetta – Heinrich Finck
Világ tünékeny bájjait,
kényelmét, cselvetéseit
ő bölcsen tartja semminek,
s elérte így a mennyeket.

Ludwig Senfl:
Missa super Per signum Crucis
Holy, Holy, Holy
Lord God of Hosts.
Heaven and earth are filled with your
glory.
Hosanna in the highest.
Blessed is He Who comes in the Name
of the Lord.
Hosanna in the highest.

Francisco Guerrero:
Our Heavenly Father, hallowed be Thy
Name. Thy Kingdom come, Thy Will be
done, on Earth, as it is in Heaven. Give
us this day our daily bread, and forgive us
our trespasses, as we forgive those who
trespass against us. And lead us not into
temptation, but deliver us from evil.
Amen.

Ludwig Senfl:
Missa super Per signum Crucis
Lamb of God, Who take away the sins of
the world, have mercy on us.
Lamb of God, Who take away the sins of
the world, have mercy on us.
Lamb of God, Who take away the sins of
the world, grant us peace.

Communio – Heinrich Isaac:
Choralis Constantinus III.
Our soul hath been delivered as a
sparrow out of the snare of the followers.

Let us bless the Lord
Thanks be to God.

Motetta – Heinrich Finck
By wisdom taught he learn'd to know
The vanity of all below,
The fleeting joys of earth disdain'd,
And everlasting glory gain'd.

C O R V I N A C O N S O R T

w w w . c o r v i n a c o n s o r t . f w . b u

Szemkeő-Martin Orsolya, Pászti Károly, Kalmanovits Zoltán, Koncz András